

Ese de două ori in septemana: **Joi-a** si **Dominec'a**; era candu va pretinde importantia materieloru, va esi de trei seu de patru ori in septemana.

Pretulu de prenumeratiune,
pentru Austria:
pe anu intregu 8 fl. v. a.
„ diumetate de anu 4 fl. v. a.
„ patraviu 2 fl. v. a.
pentru Romania si strainetate:
„ anu intregu 12 fl. v. a.
„ diumetate de anu 6 fl. v. a.

ALBINA

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespondinti ai nostri, si de a dreptulu la Redactiune **Stationsgasse Nr. 1**, unde surse a se adresa si corespondintiele, ce privescu Redactiunea, administratiunea seu speditura; cate vor fi nefrancate, nuse vor primi, era cele anonime nu se vor publica

Pentru **anuncie** si alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde cate 7 cr. pe linia; repetirile se facu cu pretin scadiutu. Pretiulu timbrului cate 30 cr. pentru una data se anticipa.

Invitare de prenumeratiune

„ALBINA“

pe anulu 1875, cu pretiurile si in conditiunile de pana acuma.

Suntemu in a opta septemana de la inceputulu, anulului, si am ajunsu cu espeditiunea la 975, si avemu tota sperantia, ca vom ajunge si *mai'a*, precandu acum unu anu, la incheierea lunei lui fauru, espeditiunea ni era de 1175, (a se vedea nr. 14, din 5 martiu n. 1874,) adeca chiar cu 200 mai mare.

Dar in fine cu nrulu de 975 si resp. 1000, ne-am pote multami; am pote cugeta, ca — dora nu vom fi meritatu mai mare spriginire, seu — ca dora cu atatu mai multu va fi crescutu nrulu prenumerantiloru celoralte foi nationale; alt'a inse este ce ne dore, este ca — multime dintre cei mai buni si constanti domni prenumeranti ai nostri — ni cerura foi'a pe *creditu*, incredintandu-ne la onore, ca — „*nu-su bani*,” ma in momentu nici nu se potu capeta pe nemic'a!

Pe langa acest'a nici intr'unu anu ca acuma, nu ni s'au cerutu foi'a din atatea parti cu pretiu scadiutu.

Va se dica: *Calamitatea finantaria, seu — dicendu-i romanesce: serac'a comuna este, carea ne apesa pre toti.* Acest'a este bub'a!

Noi — de ani, in mai multe rouduri aretaramu in publicu, cu cifre positive, cum pentru sustinerea cu onore a foiei nostre, se receru spese in suma rotunda de 9000 fl. la anu; chiar anulu trecut 1874, pe langa cea mai mare economia, nu poturamu reduce acea suma, decatu pan' la 8500 fl. Acestu anu credeamu a merge si mai de parte in economisare, macar pan' la 7000 fl. cam catu anulu trecut ni adusera prenumeratiunile si inseratele.

Dar — dorere! Esperinti'a de pana acuma nu ne indreptatesce a spera unu venitu securu nici de 6000 fl.

In astfelu de situatiune, credemu a fi pre naturale, ca — trebuie se economisamu si mai scrupulosu, deca este ca se ne potemu sustiene; apoi sustinerea — cu ori-ce pretiu, este astadi parol'a si a nostra, ca a celoralte foi, ce lupta pentru o cauza santa, intru unu timpu atatu de greu si criticu. Ast'a fiindu-ni starea si parol'a, nu vom lipsi a da foi'a — chiar cu sacrificiu, de cate ori evenimente de interesu nationale vor pretinde acest'a, dar — lipsindu atari evenimente, va trebui se ne marginimu si numai cate la una data pre septemana.

De altmintre contamu totu mereu pe succursulu onoratulu publicu, a acelu publicu, carele de atatea ori s'a doveditu atatu de partinitoriu pentru foi'a nostre **REDACTIUNEA.**

Budapesta in 6 martiu n. 1875.

Parti'a noua magiara — la Dieta s'a constituitu; se dice ca numerulu deputatiloru, ce se lapedara si de *deakismu* si de *tiszaismu*, si se pusera sub firm'a *liberalismului* si se ingagiara a spriginu noulu ministeriu — deja s'ar apropiat la 300, si pe di ce merge se sporesce, mai vertosu prin declaratiunea lui *Lonyay*, ca — elu nu vré se formedia parti'a opozitionale, ci numai pentru sine si-reserva nedependintia.

Cas'a de susu, a magnatiloru si prelatiloru, peste nopte se fece „*liberate*” si

nou-guvernamentale. Aci — nu incupe critica; ajunge a reconosce.

Cu aceste frumoase succese si sperantie — *noulu guvernium* se pregatesce a-si incepe actiunea, atatu in Dieta, prin substernerea legiloru absolutu necesari, catu si in ministeria si municipia, prin schimbările ce ar afla de lipsa in dregatoriile cardinali.

Noi — am disu, ca *nu suntemu pre-ocupati.* Acest'a invederatu vré se dica, cumca in sine luata nou'a situatiune si nou'a stepanire, n'o consideramu de mai rea pentru causele nostre, decatu ce s'au doveditu cele precedente. Adaugemu, ca — incatu *epitetulu*, ce si-l'a luat coalitiunea seu fusiunea, candu se numi „*partita liberala*,” deca va fi se fie din anima onesta, din cugetu seriosu, ar fi calificatu d'a *linisce* si mai multu. Deci — asteptamu in rabdare si sperantia *faptele*, cari ni voru da real'a, aplicat'a inseminate si valore despre *liberalismulu*, si — prin urmare, despre adeverat'a lealitate, adeveratulu patriotismu alu nuoiloru domni facia de tiara si de popora.

Ast'a este pusetiunea nostra in momentu facia cu nou'a, cu schimbat'a situatiune, deca indr'adeveru va fi schimbata, deca schimbarea nu va fi numai in persone si maniere.

Si — fiindu noi condusi de acest'a lealitate facia cu acest'a schimbare, intrevenita — *nota bene!* — intru atata si prin a nostra conlucrare, intru catu si noi am condamnatu si *combatutu* sistem'a si guvernium de mai nainte, — totu lealitatea nostra ni demanda, a nu trece cu tacerea nici o aparitiune, carea ni se pare daunosa pentru nou'a situatiune, carea ni se vede calificata d'a ne respinge, er nu a ne atrage.

Am respicatu deja, ca remanerea ministeriului de cultu si instructiune in manele de pana acuma, dupa tristele si dureroasele esperiintie de ani in cocu, ni inspira ne'ncredere si ingrigiri grele; acum avemu se notamu si o noua, grea pedeca, ce se pune desvoltarii de bune sperantie in peptulu nostru, adeca *denumirea* baronului *Kemény Gabor*, celui mai ne'mpacabile adversariu alu Romaniloru, specialmintre alu Ardeleniloru, la secretariatulu de statu alu ministrului de interne. Ne dore; dar — ne moderamu.

Avemu acum se vedemu, cum voru se ese schimbările de *supremi comiti* prin comitatele locuite in precumpentia de romani. Apoi se vedemu atitudinea ce se va lua in administratiune si specialmintre facia de alegerile viitorie. Aci de locu se va manifesta adeveratulu si realulu cugetu alu noului Regimu; acest'a manifestatiune va fi adeverat'a, real'a programa a sa. Conformu acestora vor trebui se iee pusetiune poporale patriotece, si — vom lua si noi facia de acestu guvernium. Pe vorbe nu vom da multu. —

Budapesta, in 6 martiu n. 1875.

In *Francia*, ministeriulu nou inca nu e compusu; totusi se afirma, ca *Buffet* ar fi in celu mai deplinu acordu cu *Dufaure*, amicu intimu alu lui *Thiers*, si ca deci — fora tota indoie'l'a cabinetulu se va constitui conformu constitutiunei republicane, tocmai votate; dar o depesia mai noua ni spune, ca lucrulu n'a reesitu, din caus'a ca *MaMahon* nu vré se elimine pre Bonapartisti din cabinetu, si asi' dara ca *Buffet* ar fi renunsiat d'a compune ministeriulu. —

Din *Spania* — totu sciri ne'nsemnate seu chiar confuze. Mai mare este plecare spre reactiune, decatu spre vro imbunatatire; er *Carlismi* continua d'a fi forte amenintatori. —

Din *Romania* de aprupe 14 dile nu primiramu gazete; semnu ca comunicatiunile continua a fi cutropite de ometu. —

Cele mai interesanti sciri sunt, din *Romania* si din *Berlinu*. De colo se anuncia, ca betranulu *Garibaldi*, deal in Camera a ocupatu estremulu locu in stanga, dar in realitate s'a facutu intimu amicu alu Regelui si alu guvernului. Municipalitatea urbei eterne i oferi o vila romantica si elegante — aprupe de vil'a Regelui, pentru d'a i face posibilu coatingerea catu mai deca, si — eroulu libertatii primi cu multiamita. Se vede ca vulcanulu democratiei sale s'a stemperatu tare, bagu sem'a nainte mortii! —

In *Prussia* dile trecute — alu sieptelea episcopu catolicu dintre cei condamnati, intr'o buna demanetia, calatori la inchisore! Insa, cu catu mai aspru pasiesce legea asupra acestoru santi parinti, agitatori pentru Roma, in contra politiceii lui *Bismark*, cu atatu resistinta loru cresce si se intaresce. La o bulla mai noua a santului parinte, despre carea amintaramu in nrulu precedente, guverniumu respunde, prin prezentarea unei legi, ce autorizadia pre min. de culte, a detrage episcopiloru catolici ori-ce subventiune din partea statului, pana atunci, pana candu acei'a nu si-vor dechiaru in scrisu supunerea neconditionata sub constitutiune si legile statului. Pe langa acest'a — se intentionadia a intruce dreptulu de placetu regiu, ca adeca se se curme comunicatiunea directa a episcopiloru catolici cu Roma, si tote cate li se adresadia de acolo, se treca prin censura guverniumu si numai acelea se pota fi primite, cate se vor afla nevematatorie legiloru si politiceii statului. — Este unu formale reabelu politicu intre guverniumu Prussiei si intre santulu parinte infalibile. —

Urmare si inchieiare.

Am inceputu in nrulu precedente a ne apera de imputatiunea, ca — *n'am fi incercatu tote, pentru d'a medilocu o mai buna intielegere si conlucrare — intre partile diverginti ale natiunei nostre*, si — am ajunsu a areta, ca noi n'am lipsitu, din capulu locului — consecintinte a areta — *uniculu adevratu punctu de manecare comunu, steu'a conducetoria comuna — pentru toti romanii, ce seriosaminte voru a merita acestu nume.*

Am disu adeca, am repetitu, si vomu sustiene pona vomu fi — *ca: ori care romanu adevratu, ne'ncetatu, trebuie se dorasca, si pre tote caile, prin tote medilobele trebuie se caute a casciga pe sem'a poporului romanu — conditiunile de essistintia, de dezvoltare si prosperare nationale.*

Aci a fost criteriulu nostru. Noi pre fiacare romanu, despre carele ne-am convinsu, ca are acesta dorintia, ca — nu pregeta, nu se teme seu sfiesce a o profesu pretotindeni cu tota francheti'a, si ca lucra, sacrifica chiar pentru realizarea ei, — l'am consideratu si reconoscutu de *romanu bunu, romanu adevratu; „renegatu”* erasi a fost in ochii nostri numai acel'a, carele — nu numai ca n'a manifestatu acea dorintia si n'a facutu nemic'a pentru realizarea ei, ma chiar a trasu la indoie'l'a, a atacatu necesitatea aceluor postulate.

Noi am disu in nrulu precedente, dar am indegetatu si mai nainte de multe ori, ca — *caile si medilobele d'a casciga acele conditiuni*, potu se fie diferite, dupa imprejurari adeca.

Noi din a nostra parte am tenuu in acesta privinta — cu parti'a nationale si am creditu de celu mai corespunditoriu modu, intre imprejurarile custatorie, — *proiectulu deputatiloru nationali, substernutu Dietei ungueresci la 1868, pentru deslegarea causei nationalitatiloru; program'a tienutei politice-nationale de la Temesiora din 1869 si de la Aradu din 1872; in fine — in catu pen-*

tru Transilvania, *proiectulu de rosolutiune* — asemenea alu deputatiloru nationali, susternutu prin dlu *Macelariu* Dietei ungueresci totu in anulu 1868.

Insesi resolutiunile luata la 1848 in campulu libertatii de langa *Blasiu*, insesi conclusiunile de la *Mercuria* si *Albaliu*, — insasi pocit'a *activitate* si — nu mai pucinu pocit'a *passivitate* a fratiloru din Ardealu, sunt totu numai *moduri, cali, espediinti*, pentru ajungerea scopului fundamentale, precisatu de noi.

Ei bine; ni se dice, ca noi n'am facutu tote posibilile incercari, pentru d'a medilocu o apropiare si conlucrare comuna, *dora chiar intr'o partita*, spre acelas scopu; cu alte cuvinte — propriamente ni se imputa, ca — noi atatu am tenuu de riguros, de mortisnu, la amentitele programe, incatu — *pre toti cati — din diferite momentose cause — n'au fost in stare a se ingagia la acelea-si, i-am eschisu si impededatu d'a conlucra cu noi.*

Aci este gresiela in logic'a imputatiunei, aci — *ne-adeverulu.*

Concedemu, si — am concessu pururia, ca — nu toti intelegintii natiunei nostre, ba forte multi dintre ei, — dupa pusetiunea loru sociale, seu dupa firea si resp. dispusetiunea loru spirituale — nu poteau se se ingagiedie si se lucre tocmai dupa acele programe nationale; da, insa — ce ii-au impededatu pre acelas, a se manifestu pre alte cali, in alte moduri, macar chiar din mediloculu partitei deakiane seu guvernamentale, — a se manifestu si a lucra spre acelas scopu comunu — *astfelu*, incatu — lumea se veda, se se convinga de acest'a, — *astfelu*, in catu contrarii nostri nationale si diariale loru, se nu pota afirma in publicu — cu atata cutesare, cumca — *tendintiele nostre, postulatele nostre, sunt numai ale nostre, ale ultraistiloru si utopistiloru, despre cari — cei de prin alte tabere si cei de prin dregatorie publice — nici ca vor se scia!*

Seu dora noi la acest'a — nu ii-am provocatu, nu li-am datu chiar ocaziune de atatea ori?

Apoi ore deca toti intelingintii nostri de prin tote partile, deca anume toti deputatii, din drept'a si din stanga, toti reprezentantii municipali, toti episcopii si demnitarii mai nalti ai nostri, mereu, la tota ocaziune, la totu momentulu ce li se oferiu — intonau — in variante modulatiuni de limba — acelesi postulate fundamentale ale nostre; ore in astfelu de casu — respectulu domniloru de la potere facia de noi — nu crescea? si ore odiulu — potea se se concentre in capulu unui'a seu ale unora pucini?!

Si apoi: Ore este macar umbra de adeveru, ca — a nostra tienuta, a nostra programa, se fie impededatu pre cine-va din celoralte tabere, a-si face acea detorintia?

Si in fine: ore deca domni cei din taberele contrariiloru nostri — astadi poteau se ese nainte natiunii cu dovede, cu rezultate, despre activitatea loru nationale, de si pre alta cale, in altu modu, cu alta politica, dar folositoria, — ore in astufeliu de casu, ar pote cine-va se li denegere reconosciinta cuvenita, se-i considere de contrari, de inamici chiar ai nostri?!

Nu, si era nu.

Nu de aceea — ii-am tenuu noi pre ei de *perduti*, pentru ca — nu s'au alaturatu cu noi la aceeasi programa, — nu, ci pentru ca — au intratu in tabere si relatiuni, cari — dupa noi, din capulu

locului li facea *neposibile* sustinerea și *apărarea* bazei naționale comune.

Noi — nu am presupus despre ei, că — n'ar dori și n'ar afla absolutminte necesari condițiunile de esistență, de dezvoltare și prosperare naționale, — nu; dar am știut, că densii se despartira de către noi, pentru slăbiciuni personale, și se înocira taberelor străine, cu evntu d'a spriginii de acolo cauză noastră comună, precând noi eram convinsi, că — aceleși slăbiciuni personale, cari îi-au îndepărtat de la noi, li vor astupă gur'a și chiar timpî cugetul — acolo, în acele tabere străine!

Cine nu vedea din capul locului, și cine astăzi nu s'a convinsu, că caracterul principal al steptării magiare este *netoleranța națională*?

Si — *ésta* aci cauză, pentru care noi — nu putem să dorim și să ne bucurăm, de îngăimintele peste totu ale romanilor — fie în dregătorii, fie în partitele domnilor, — pre câtu timp suntemu atâtu de pucini, și ne aflăm în luptă pentru esistență. Alt'a ar fi, când noi nu ne-am fi convinsu — despre *netoleranța* domnilor magiari față de ori-ce pretensiune națională, chiar față de interesele vitale ale popóralor nemagiare. Noi știm, că deca magiarii ar fi — măcar cum erau *Schmerling* și *Nadasdy* — partiniteri romanilor, dregătorii și deputatii și prelatii noștri — ne ar întrece pre noi, după-cum se adopte- rau a ne întrece pe la 1861 până către 1867 — întru profesarea și manifestarea naționalității! Dar că nu sunt asiă, trebuie prin *pasire comună, firmă și solidă din partea noastră, să-i aducem a fi asiă!*

Acésta doctrina și resp. politica propunend'o și sustinend'u noi din capul locului cu consecința: cum ni se pôte nóa imputá, că — n'am încercatu tóte, pentru apropierea și îngăimarea spre celasi scopu național — a diferitelor óstre capacități și resp. partite?! Că lóra nu ni se va insinúa, ca — de óra- re o data, cei îngăimati prin diferitele posturi și resp. partite străine, nu sunt în stare a conlucrá cu noi spriginindu- ne, — apoi noi cei liberi — să ne acomodám stării lor, să nu facem nici noi nemic'o! Să lasám pre bietulu poporu neorientatu, ca și în trecut, préda lupilor nesătiosi! —

Credem că — vorbirám obiectiv- minte, fora tóta patim'a, și — credem că vom fi priceputi și justificați. —

Budapesta, în 5 martiu n. 1874.

(*Logic'a și moral'a nămatea — nu iértu, nici crúta pre cei mari!*) Nime se nu-si întipúiesca, că prin puterea sa momentana, politica și fizica, va poté *ucide moral'a în anime și sclintí logic'a în capetele sanetóse.*

Precátu timpú ómenii sunt ómeni, și — nu parasescu societatea civilă, nu spargu staturile, și — nu se imprascia prin muntii și codri, casti ferele selbatoce, *logic'a* și prin *logica moral'a* — li este *absoluta necesitate*, fora de care — nu potú trái langa olalta, pre care — cine nu vré s'o reconósca și respecte, curendu séu mai târdiu va trebui să o senta, și-i senta man'a resbunetória.

Epoc'a de astăzi — dóra ca nici un'a pana aci, de susu de la putere s'a încercatu a desconsiderá acestu adeveru și a pecatú în contra-i cu o cutesare órba, cu unu cinismu uritu: dar a și patit'o.

La noi din cóci de Laita, acésta politica pecatósa — aduse tíer'a și pre popóra, aduse specialminte pre elementulu conducetóriu, la sapa de lemn. Din coló pesta Laita, pung'a și rafinari'a fiindu mai mari, calamitatea — n'a ajunsu atâtu de invederata, desi ea nu este mai mica.

Kräch-nu, priv'a isbanda a nemoralei publice, a seracitu pre Austria, după constatări pozitive — celu pucinu cu *unu miliardu*, și pre cetățienii particulari — celu pucinu ér cu atát'a. Administratiunea rea, nemorale și nelogica a dloru magiari, de siepte ani în cóci — de buna séma a seracitu tíer'a și pre particulari — ér cam cu atát'a!

N'avem nici cáta îndoiéla, că unu bunu și fidele economu de stat, deca s'ar

pune să calcule — după toti factorii reali — tóte daunele monarhiei și ale popóralor ei de la 1867 în cóci, ar constatá unu minimu de 4—5 miliarde.

Da; dar aceste sunt daunele materi- ali; cine nasa ar poté să nege, că *daunele morali* sunt înca dóra mai mari și mai greu răsătorie!

Au încetatu popórale, chiar și celo mai patriotice, mai leiali, d'a mai crede cum credeau, că — *binele lor, adevéru și dreptatea*, este *scopulu*, este stéu'a conducetória a coloru de susu, de la putere!

Multimea, mass'a cetățienilor, începe a vedé în totu ce — de susu se predica — *santu și sublima*, în *patria, lege, dreptate, biserică, umanitate*, etc. etc. — numai *amogele domnesci*, pentru d'a pacali și despoii pre popora, tie- nendu-le astfelii astăzi cu mintiun'a — în jugu și orbía, precum în secl'i trecuti le tie- neau cu *forti'a fizica!*

Si éta, aci e periculu, la care noi puru- riá am avisatu, de care noi ne'ncetatu ne-am trudit a feri pre cei mari, patri'a, tronulu, so- cietatea.

Dia de dia — evenimintele vinu a ne justifica. Dar — domni de la putere cu atâtu mai tare se inversiuna în contra noastră. Ei nu — se se căiesca că au gresitu, și se caute iute a se îndreptá, ci — ei se supera, se infuria asupra noastră, pentru că li-am predisu din ca- pulu locului consecințele peccatorilor.

Ei bine, față de noi, în contra noastră, potú domni să-si face placerea isbandei; căci o turma de peccatosi pururá pôte să-si res- bune asupra unuia sau unora pucini ómeni: dar — de judecat'a lumii totu nu vor scapá, și acésta judecata — vor vedé, că spiritulu dreptății eterne, legea lui Ddieu, are să li o dictedie chiar prin amicii lor, și chiar atunci cându ea mai pucinu li-va fi la socotéla.

Judecat'a adusa de jurati în procesulu *Ofenheim*, tóta lumea nepreocupata o consi- dera de o judecata a *memoralei politice guver- niale de peste Laita*. Opiniunea publica cea morale și luminata, în Europa intréga — tiene și pronuncia că — *achitarea lui Ofenheim — este Sadowa morale a Austriei!* — că prin aceea — *partit'a ómenilor de óndre a suferitu cadere!*

Sciti, ce va să dica acésta? Nemicu alt'a, decátu, că — *în Austria umanitatea și dreptatea sunt puse sub picióra și condamnaté publice!* Că — Austria a încetatu a fi unu statu de dreptu și de cultura, și se califica de — *statu nemoralu, statu barbaru!*

Apoi la noi din cóci, în trufasi'a Un- garia, *spargerea și caderea cu rusine a marei partite deákiane*, ce s'engura steptaniá și folo- siá tíer'a, — *ce alt'a este, de câtu — o grea isbanda a logice și moralei desconsiderate și nămate!* Celu pucinu astfelii o splicá toti cei ne-atinsi de valorile trecutului, cei desin- teresati în cauza.

Omulu într'adeveru se îngrozescu cându aude judecat'a cómenilor maturi, solidi și nepreocupati, și cându cetesc judecătile foii- loru necorupte!

Ei bine: óre se fie acésta spre folosulu tíerii, tronului, popóralor, séu chiar și alu domnilor faptuitorii în — acésta era nóa, spurcata? Óre domni magiari de la putere — se nu véda, se nu senta, se nu pricepa, că — acésta cale și politica duce la totale perire, și înca cu pasi fórte repedi?!

Suntemu cu unu nou guvernú în fronte: *am dorí, ca acésta să ide în mai matura și mai seriósa de judecare — punctulu de unde au por- nitu, calea pre care a mersu și stadiulu la care a ajunsu Monarhia noastră de la 1867 în cóci, — să-si traga socotéla cu legile violete ale natu- rei, ale lui Ddieu!* —

Budapesta, în 28 fauru n. 1875.

După-ce am aretatu în nrulu 9 alu *Albini*, pasii întreprinsi de tenerii romani, în- tru interesulu reconstituiri societății litera- ria-bisericesci, precum spre mare mangaiare sufletéscu au avut'o în Viena, și după-ce am comunicatu în scurtu resolutiunea arbitrară, prin care li se denegá o corere atâtu de justa și nevinovata, — immomentadu totu odata și societatea *slava*, ce essistá; vinu aci a rogá să-mi permiteți, dle Redactore, a-mi implini promisiunea, respundendu la întrebările de la finea acelei corespondinție. —

Am spusu că teneriloru romani li se dede amentit'a resolutiune — numai după

stergera societății slave, despre care s'órté a acesteia în anul scolast. trecutú nici o vorba nu se audiá. Éta cauz'a. În anul trecutú nrulu Slaviloru și alu Romaniloru érá ceva mai marisoru, de câtu în acestu anu. Întré tenerii slavi erau și patru croati, cari au potú servi de modelu, că — cum trebuie cine- va să-si pretiósca limb'a și natiunea, fie acé- st'a câtu de mica și de inapoiata; cari croati deci, sum securu, că ar fi protestatu în celu mai energicu și resonatoriu modu întra unei atari nedreptăți. Dni superiori au avut de destule ori ocaziune, de a se con- vinge despre constanti'a și caracterulu, despre concordia și buna întielegere, ce domniá între acesti teneri. Ér despre tenerii romani ei cu- getau, că absolutu vré o duoi-trei, pre cari îi-tieneau de agitatori, se vor duce pe aci-in- colia, ér în loculu lor vro veni nescé in- strumente órbe, nescé mamaliga mórtá, cari vor jocá după cum vor dice dinsi. Dar — nu e asiá, dloru superiori; nu acei duoi-trei ve- au nclăiscitu, ci ceialalti toti! Acei duoi-trei ca alesi și tramisi la dvóstra, aveau detorin- ti'a de a merge, încredintati, ca mai betrani, cu aporarea acelei sante cauze; ér acum vro veti convinge, că totu acelea principia, cre- dintie și aspiratiuni le profeséda toti cu totii!

Cu slavii în parte, domni superiori si-au ajunsu scopulu; căci într'adeveru între aceia se observa o amórtiela, unu indiferen- tismu — față de dreptarile lor peste totu: cu romanii însa sunt însielati amaru. Tre- bué să se scie, că tenerii romani nu au suptu spiritulu românescú nici în Viena, nici în altu locu, ci de la peptulu mamelor lor; și — nici Pesta, nice măcar Dobritinulu, nu-ii vá despoii de sentimintele, principale și aspiratiunile lor naționale; ei vor remané romani precum au venitú aici, și precum trebuie să fie după chiamarea, după detorin- ti'a lor națională, spre a nu însielá natiunea și pre acei cari îi-au tramisu aici, și cari astépta dela ei, ca să creasca óre cându popo- rulu *destinesce și romanesce.* —

Dvóstra însé ce Ve diceti *Superiori*, dar pentru cele mai sacre sentiminte și cele mai urginti trebuințe ale popóralu romanu — nu aveti pricepere, Dvóstra prin astfelii de nedreptatiri tramiteti acasa în fiecare anu cei mai neimpacati și inversiunati inamici ai tendințelor și scopurilor ce urmariti, scopuri cari, fiti securi, că nici cându nu-le veti ajunge, căci ele sunt nenaturali și nemorali, și deci resolutiunea, barbati'a, mandri'a și caracterulu românescú se re- volta în contra-li; astfelii iubirea de limba și de naționalitate le veti gasi în tenerii ro- mani din ce în ce totu mai iritate și invapa- iate; veti poté face *martiri*. — nici cându însa tradatori ai popóralu ce li-a datú esistenția! — Atát'a despre societate.

Vinu acuma a comunicá în scurtu despre cantulu basericescu și diurnalele ro- mane, pentru ca să védia lumea romana, ce însémna a ajunge sub man'a și guvernarea nesocotita, îngamfata a unor magiari essal- tati, caroru sentiulu de dreptate și ecitate li e o vorba góla, cari se jóca cu umanitatea și o insulta cu frivolitate.

Alumnii romani scindu că sunt tramisi ai-i spre a se cultivá și perfectoná pre tere- nulu *na ionalu-basericescu*, și esoperara cu mari dificultăți, prin multe rogări atát'a, de- unulu dintre dinsi li propunea cantulu ba- sericescu, si astu-feliu se ajutau cum poteau, numai ca la returnarea lor în poporu să nu li lipsésca o recerintia principală a santei loru chiamări. Dar ce să vedi! Nu erau des- tute câte se planuiau și fauriu în contra lor pentru viitoriu; nu ignorarea și denegarea celei mai juste cereri a lor; nu érá destulu aceea, că între superiori nu e nice upulu ro- manu în seminaru, carele să-si apere și con- duca cu amóre, pre cum se bucurau de atare în Viena și precum — pare-ni-se li se pro- misese că vor avé și în Pesta; — ci dupăce presiedintele scólei magiare érá pre aci se scótiá pre clericii romani cu bataia din locali- tatea societății magiare, unde li se destinase locu, spre a tiené o óra pre septemana, — de odata fusera încunosciintati, că *deprindereu în cantările bisericesci romane nu li se mai poté concede*, din cauz'a, căci — *nu e tempu și localitate spre acestu scopu!* Nu o tempu? Ba este, si înca pré multu, întrebuintiatu adeva spre de aceea, cu cari tenerii romani nici

cându nu se vor întelni în viétia, și catra cari se vor portá totu de a un'a cu antipatia și disprețiu; căci nu se referescú nici decátu la condițiunea și misiunea lor! Este; căci ei si-alesera o óra, care li érá concésa pentru distractiune, sciindu bine, că fara de acésta nu vor fi preoti, ci nescé individi cu o con- glomeratiune numai de dogme în capu, dar fora folosu, fora mangaiere pentru turm'a pastorita. — Nu e localitate? Dar nu; — nu este bunavointia; localități sunt multe; căci în edificulu seminarialu potú locuți nu 74 de teologi, ci 400! Tenerii magiari, au odaia se- parata pentru tineria sedintielor lor, odaia separata pentru bibliotec'a lor, odaia separata pentru cantu și altele multe de o însemnătate bagatela, lucruri, ce nice decátu nu pretendu chilii separate; ne mai amintindú si de ace- lea localități, cari parte suntú închise, parte sunt date ca să se boierésca în ele argatii dlui Rectore!

Éta în pucine trasure viétii'a teologiloru romani din seminarulu centrale de aici; éca ce clericii noștri au de a îndurá dela dni superiori magiaroni, prin a caroru purtare suntú totu o data espusi calumnielor și in- sultelor teologiloru magiari! — În acésta privintia — rogu, Dle Redactore, să permi- teti a amentí numai unu casu, din care pu- bliculu romanu să-si póta face o judecata drépta, despre multii'a acestor teologi și de conduit'a lor față de celealalte naționali- tati. În anul trecutú fiindu diu'a ononasteca a unui alumnú s'avu, unulu dintre magiari, pre cându se aflau cu totii în refectoriu la cina, strigá — *eljen — cutare!* La acésta slavii eurupsera în urări de *„jivio!”* Acum însa magiarii prorupsera în cele mai furióse — *„eláll!”* — tassandiu-i pre slavi de agita- tori și panslavisti. Caus'a acésta a romasu apoi mórtá; căci culpabiliu érá magiari. Nu asiá se întemplá înse cu slavii, cari deca esiau vinovati, securu că aru fi fostu dati pre usia afara.

În urma éca în scurtu și istori'a diur- naleloru romane.

Vediendu superiori interesarea cea mare a publiculu romanu, și în specie a ono- ratelor Redactiunii de la foile romane, de tenerii romani de aici, mai antaniu — sub preteste, că prin cetirea atátoru diurnale neglegu studiale, oprira *„Albina,”* și *„Roma- nulu,”* ér după-ce vediura că tenerii romani nici aici nu-si pléca capulu ca oile de jun- ghiare, ci ceru intrare libera diurnaleloru ro- mane în seminaru, la urma acestia capetara resolutiunea, că — *deóre-ce numitele diurnari suntú ortodoxe și scriu în contra statulu și a natiunei magiare*, nu se potú suferi într'unu institutu magiaru și catolicu! Vedi asiá. Magiariiloru li se permite cetirea de diurne pline de injurii și furia selbateca în contr'a natiunei romane, — firesece, pentru că suntú magiare, mai solviindu-se acelea chiar din banii seminarului; *romane*, — nu se permitu, nu — căci suntú pline de dacoromanismu și *„escitédia sentiulu natiunalu românescú,”* pre cum a disu dlui Rectore.

Dar — se nu alunéce cine-va a crede, că dóra tenerii romani la astfelii de machia- volismu au tacutu și s'au supusu; nici de câtu, ci în data unulu a reflectatu pre dlui Rec- tore, că după a sa credință, *a-si stimá si iubi limb'a și natiunea este o vertute ér nu crima*. La acéstea dlui Rectore tacendu a începutu a se preamblá prin odaia, spre a aflá una respunsu protrivitu, înse elocință și sapiință i denegara servitiulu! — Obi- ieptiunea, că prin cetirea diurnaleloru, te- nerii si-aru perde dinaintea ochiloru scopulu principalu, pentru care suntú tramisi aici, e unu pretestu miserabile; fiindu unu adevéru recunoscutu — nu numai de profesorii facul- tătii teologice, ci și de alumnii magiari, cumcă tenerii romani, prelanga limb'a latina, în care se propnuu studiele, mai esceléda si prin diligintia între ceialalti; nu de studia si calcule bune i dóre pre dni superiori magiari, ci de aceea, că clericii romani se se simule și acomodéda scopuriloru magiarone ale lor, calcandu-si în pucióre convicțiunile și cre- dintiele naționale. Că scopulu stramutárei alumniloru romani de la Viena în Pesta, nu a fostu si nu e altulu, decátu propusulu de a îi despoii de simtiementale, credințiele și as- piratiunile lor naționale, asiú poté decum- entá cu nenumerate fapte întemplate, dar

voiu a incheia amentindu numai unu casu. E sciutu, că pretiutendia in seminaria, teologii se deprindu in contiuni basericesci, oblegatu fiindu fiascoare alumnu a predică odata in anu. Dar — eca si aci dreptatea, moral'a, ecitatea magiara! — Limb'a magiara in prim'a linia, si ca tolerate limb'a germana si latina, suntu limbele, in cari tenerii romani, slovaci, croati, rusi — suntu constrinsi a se dreprinde in contionare. Romanii si croatii au pretensiu indata dupa intrarea lor in acestu seminaru, se li se conceda a contionă in limb'a lor maternă, ne-avendu romanii dupa esirea lor din institutu, nice unu contactu cu limb'a latina, si cu atātu mai pucinu cu cea magiara sau germana — in afacerile lor basericesci. Dar eca unu motivu absurdu si malitosu, cu care se respinge just'a si rationale lor cerere. Li s'a diu, că dñii superiori si alumni magiari, nu pricepu limb'a romana, croata etc. si asiă nu se pote permite concionare in aceste limbe! Ei bine; acest'a este adeveru; inse — Deca roman'a nu o intielegu, intielegu cea slava; căci nu credu se me insielu deca dieu, că acest'a li este propriamente limb'a maternă, er nu cea magiara, pre care astadi e sdobescu si schilavescu intocmai ca si romanii. Er apoi dalta parte, escopendu vr'o 4—5 alumni, romanii si croatii — intocm'a atātu de pucinu pricepu limb'a magiara.

Eca in pucine trasure descria fericeia teologilor romani din Buda-Pesta; eca ce aceia au de a indură dela dlu Redactore si dela ceialalti Superiori, prin a caroru portare suntu espusi calumnelor si insultelor cologilor magiari si magiaroni. — „Sed vana desideria, vana conamina!“ Pentru că — desi astadi ye stau la dispozitiune, dloru Superiori, diferite medilce spre a calcă in petiore drepturile romanilor, — totusi si intimidările, si promisiunile intrigante, prin cari voiti a magiarisă, vor scii romanii a le respinge cu constantia si demnitate romana, ori de câte ori vor vedē atacata esistentia si onora natiunei si a baserice romane. Se voru duce unii, si voru veni altii, cari insa asemenea voru pasi totu cu acea barbatia si resolutiune pentru drepturile ce li competu in acestu institutu. Cei presenti nu voru incetă a se plange si a reclamá dupa atinsele lor drepturi, pre tote căile posibili, oneste si legali, impacati cu conosciint'a, că si-au facutu detorint'a facia de cei ce li-au tramisu aici, facia de natiune. Dvōstra dloru Superiori, practicandu si mai in colo portare arbitraria, dura si nedrepta facia de alumni romani, poteti fi securi, că — adi-mane vi se va dice: *Remanū bunū! adio!!* „Una salus victis, nullam sperare salutem!“ — *Brutus.*

„Omenii de omenia si—ceialalti.“

Sub acestu titlu, fōia liberalilor de preste Iaita, „*Deutsche Zeitung*“ din Viena, in fruntea nrului seu de joi-a trecuta, publica unu articlu prē memorabile, carele spune unu mare adeveru — destulu de lamuritu, spune implicatu si respicatu, că — „lumea este a celoru curagiosi“, apoi aretandu, că si la noi ca in ceialta lume mare, societatea se imparte in două tabere, in a „*ōmeniloru de omenia*“ si in a — „*celoralalti*“, adeca a blastematiloru, incheia cu intrebarea, că — *cari ōre sunt cei curgiosi in Austria nōstra?*

Merita ca onorabilulu publicu alu nostru, se conōsca si se-si insemne binē ideiele si argumentele acestui neamtu, căci conoscendu-le, le va potē aduce in legatura logica cu multele nōstre lupte si necasuri, si apoi — in multe privintie ne va pricepe si pre noi mai bine si va pricepe, că — de unde vine de intempnāmu cu pretensiunile nōstre cele drepte — atâtea greutāti si pedece — in tōte părtille, in către ne întōrcemu cu cuvintele unei anime curate, unui cugetu moralu si leiale.

Citat'a fōia ia indemnu d'a scrie, din unele adrese ce i-au venitu — mai mare parte anonime, prin cari i se descopera incredere pentru tienst'a ei in caus'a *Ofenheim*. Ea adeca, acea Redactiune, mereu a pledatu in contra lui *Ofenheim*, descriindu-lu ca pre unu monstru morale si crediendu-i condamnarea de o necesitate pentru salvarca umanitatii in statu. Se vede deci, că multi dintre lectorii acelei foi au consentitu, dar că — prē pucini au curagiulu d'a spune acest'a — sub numele lor pe facia,

Eca cum argumenta numit'a fōia: „Este greu, a conōsca in societate pre *ōmenii de omenia* dintre *ceialalti*; căci ei in vietia comuna traiescu la olalta pe celu mai bunu picioru. Comerciantole celu onorabilu, carele si-a cāscigatu averea in sudōrea faciei sale prin laboriositate de ani indelungati, saluta amicalminte pre coticariulu ce printr'o apucatura cutesata si-a facutu stare. Elu scie, că acest'a s'a imbogatitu prin insielatiune; elu scie că acest'a si-a aruncatu mreghi'a pana la marginea legii oriminali, scie că s'a inavutitu — despoindu mii: insa — ce se facu? coticariulu are bani, apoi in lumea comuna celu ce are bani se mesura cu aceasi mesura, ca si celu mai bunu si mai de omenia. Mai multu, unu ōrosi-care renume de routate — intre imprejurări nici nu strica, si nici nu iucupe indoiēla, că in lumea daraveriloru se bucura de multu mai mare creditu hotiulu ce a adunatu avutia, de cătu omulu de omenia!“

„O solidaritate între ōmenii de omenia — nu esiste; fie-carele este onorabilu pentru sine, între cei patru paretii ai sei. Aci — fie-care se plange amaru pentru lumea stricata, pentru lips'a de principia morali in comereciu si in vietia sociale; aci injura asupra foilor si a nume asupra acelei, pre care in tōta ziua o cetesce cu grētia, pre care insa — totu o prenumera regulatu si chiar o spriginesc!“

„Cu totulu altfelu sunt — *ceialalti*. Acesti'a tienu la o lalta ca scāietii; unu semnu secretu ii lēga pre toti. Ei se pricepu, for'a face multa vorba, si mai vertosu — for'a a se obligă in scrieu! In procesulu *Ofenheim*, in desiertu a fostu ostentia d'a află documente scrise, despre cōntielegerea între acelu'a cu *Brassey*!“ „Cele mai murdario afaceri — ei le deslēga in celu mai culante modu. Ei — se conoscu, se pricepu, se spriginescu unii pe altii, unde numai potu. Cine o data s'a adeveritu alu lor, pre acelu'a nu lu lasa ei se cada. Ei — unii către altii sunt preventori, spriginitori, ba chiar cu omenia, — sciti, *ōmen'a dintre lotri*! Ei — nu suferu in sfer'a lor pre nimenea, care nu apartiene la ei cu trupu cu sufletu; ei — unde potu, impedece ca vr'unu omu de omenia se cāscige ceva, si ei — nu tienu, nu cetescu si nu spriginescu o fōia, carea nu este de colōrea lor.“

„Din acēsta solidaritate se splica succesele lor din ce in ce totu mai mari. — Precandu *cei de omenia* tienu fie-care in cas'a sa, cu usile inchuiate — monologuri, si cei mai curagiosi între ei căte o data isbucnescu prin căte unu articlu *anonymu*, „*ceialalti*“ lucra barbatesce a esplotă cătu mai multu invingerile cāscigate. Facu ovatiuni pentru omenii ideiei lor; ne-curmatu batu tob'a, pentru d'a recrută partesani! Ei se prefacu, mintiescu, falsifica, tienu intrige, astadi mai cu energia ca ori-candu alta data. Multimea, poporulu, alērga cu ei si — li crede; — in acestasi timpu *cei de omenia* — ce facu? — Ce? — Apoi ei stau la o parte, se iuta si se necagescu, dar — *numai in tacere*, ca — nu cumva cei rei — se li faca ceva!“ —

Ce dicit la acestea, amate cetitorii?

Asia-dara că — routatea ōmeniloru stepanesce tiēr'a Imperatului, prin cutesarea ei orba!

Da, o stepanesce, dar o si *ruinedia*. Dejă a ajunsu monarch'a Austriei, de se asemena cu putred'a Turcia, pre carea o mai sustienu poterile straine, pentru că — nu s'an potutu inca intielege, că — cum s'o imparta între sine!

Oh, amata natiune romana! *pastrēza-ti moral'a, credint'a in Ddiu si dreptate!* Fereseti copiii tei de cium'a stricatiunei celoru de la potere, celoru cutesatori intru a stōrce si sugrumă!

Popōrale, chiar si tronurile, cari vor cudea prēda acelei clase de ōmeni, ce — nu crede in Ddiu si dreptate, ci numai in avere si stepanire cu ori ce pretiu, de buna sēma că vor peri ca vai de ele; pentru că — esistintia lor, activitatea lor, directiunea lor — este in contra naturi! —

Dela Diet'a tieriei

La 3 l. c. Cas'a reprezentativa a Ungariei a tienu o siediintia sub presiediulu vice-presiediului *I. Bánó*.

In acēsta siediintia — dupa cele formali — s'au prezentatu Dietei membrii noului

cabinetu, in frunte cu ministrulu presiedinte, br. *B. Wenckheim*.

Ministrulu - presiedinte, accentuandu greutatea situatiunii, se rogā de spriginulu deputatiloru, cetindu totu o data programulu noului ministeriu.

Prim'a nisuintia si problema a noului cabinetu, dupa programulu prezentatu, va fi regularea cassei statului si in legatura cu ast'a si a administratiunii tieriei, si anume:

1. Prin punerea in vietia a celei mai mari economisari si intre marginile sistemii actuali, dar tienu contu de chiamarea statului.

2. Prin regularea administratiunii in sensulu strictu, incependu din centru pana in comuna, si in legatura cu ast'a prin regularea administratiunii finantiali si a unor agende tieretorie de administrarea justitiei, firesce între anumite limite si la certe afaceri, ca astu-feliu se fie armonia in administrare, dar si reducerile se se faca in o mesura mai insemnata.

3. Prin modificarea procedurii procesuali si de concursu, precum si a institutiunii esecutoriloru; prin regularea procedurii disciplinari si prin alte asemeni dispusetiuni, ca astu-feliu administrarea justitiei peste totu se fie mai prompta si mai buna, dar ea se coste statulu mai pucinu.

4. Prin regularea drumurilor ferate peste totu, precum prin impartirea lor mai potrivita, prin impreunarea celoru mai scurte, prin regularea tarifei si prin introducerea unei controle mai acurate, ca astu-feliu se scada sum'a de garantie.

5. Prin regularea lucrurilor publice, ca si aci se scape statulu de unele spese.

6. Prin redicarea venitelor, inse fora introducerea de dāri noue, si anume: a) prin delaturarea greutatiloru ce impedece incassarea dārilor esistinti si a venitelor; b) prin redicarea rentabilitatii la drumurile ferate — daca nu pe alta cale, prin esarindarea lor ori in parte ori peste totu; c) prin o administrare mai potrivita a păduriloru statului; d) prin administrarea minelor, astu-feliu ca esarindandu-se minele de feru, de carbuni ori intreprinderi de fabrice, celu pucinu se nu se puna prin ast'a sarcine asupra statului.

Afora de acestea regimulu actualu promite:

7. Că va corecā a pune in vietia cassele domesticali, prin cari — desi se vor ingreuiā cetatenii cu sarcine noue, totusi se coresponde cerintieru autonome si se valoredia direptiunea de economisare pana in cele mai din urma organe ale administratiunii.

8. Că valorandu dreptulu datu relative de conventiunile vamali si comerciali, si pana la deslegarea cătu de curonda a sistemii vamali peste totu, va face dispusetiunile corespondietorie dreptatii, eftinetatii si intereselor cassei statului si in privintia dārilor de consumatiune.

9. Că va cercā se resolve in celu mai scurtu tempu cestiunea baneci-natiunali.

10. Că va pregatit unu proiectu relative la intrebuintiarea bunurilor de statu, astu-feliu ca se se refundeie, resp. amortisedie imprumutulu celu de 153 mill.

Dupa cetirea acestui programu, ministrulu-presiedinte roga Diet'a, ca se spriginēscā regimulu actualu, daca acestu programu i convine.

E. Simonyi reflecta asupra celoru petrecute de la prorogarea siediintiloru si arōta cum a fostu intrebuintiata coron'a pentru compunerea si formarea partitiloru, cea-ce nu se pōte uni cu principiile parlamentarismului; de aci, in numele seu si a aderintiloru sei, pentru de a nu se face din ast'a casu de precedintia, protesta contra atarei procedurē. Dupa acestea dechiaru, că facia de regimulu actualu partiit'a sa nu va face opusetiune corbicoasa, ci va fi numai o opusetiune de controlu.

Br. *P. Sennyei* dechiaru că elu si partesanii sei si-vor pastrā o tienst'a rezervata facia de regimulu actualu, si avendu naintea ochiloru fericeia patriei, i vor face opusetiune loiale si cavaleresca.

Asemena dechiaru si e. *M. Lónyay* in numele seu si a partisaniloru sei.

St. Bittó reflecta, că ataculu ce i fece *E. Simonyi* nu este la locu, de ora-ce elu nu a intrebuintiatu Coron'a pentru formarea de partite, ci a servitu acesteia cu informatiuni

de orientare, er pe cu cale si-eastiga Coron'a orientarea nu este de a se desluet aci.

Dupa aceste se anuncia de la presidiu, că prin intrarea presiedintelui casei, *B. Perczel*, in ministeriu, acest'a si-a depusu mandatulu de presiedinte alu casei; astfelu se invitā Diet'a se alēga unu nou presiedinte.

Intre manifestări de cea mai mare placere se prochiamā *C. Ghiczy*; acest'a inse se scolā si reflectā, că acēsta alegere are se se temple conforme ordinei casei. Se va templā in siediintia viitoria.

Anuntiandu-se inca depunerea mandatulu de deputati a noiloru ministri, siediintia se redicā. —

Zamu, in Tmnia, in 2 martiu n. 1875.

Onorata Redactiune! Una nedreptate ni-se face ne-mai audita! Ni se pune cu fortia de preotu unu individū, nōa cu totulu nesuferitu si ne doritu, — in contra căruia, am protestatu, la scaunulu protopopescu, din tractulu *Iliei* — inca in anulu 1872 in scriu si de ne-numerate ori prin graiu; am protestatu la sinodulu archidiecezanu din Sibiu, anulu 1873; am protestatu către Escelesia Sa, fostulu archiepiscopu si metropolitu *Procopiu Ivasicoviciu*, prin telegrame si in scriu de două ori; — am protestatu si acuma către Escelesia sa Parintelesu Metropolitu *Mironu* prin scrisōre si telegrama; — si dupa tōte aceste individulu pe care nu-lu dorim se ni fie preotu, *Ioanu Popa*, tooma plecā la Sibiu spre primirea darulu prototiescu, pe sēm'a nōstra, absolutminte fora voi'a nōstra! — Pentru acēsta rogamu pre onotat'a Redactiune, a dā locu in stimat'a fōia „*Albina*“, protestulu ce urmēdia, fiindu-ni publicitatea, opiniunea publica, uniculu refugiu ce ni mai remase indignatei nōstre anime.

Protesin:

Protestāmu serbatorcesce, si dechiarāmu, că pre *Ioanu Popa*, ne-alesu si nedoritu de noi, nu lu-vom primi de preotu in parochia nōstra, ca capelanu langa preotulu *Isaia Poja*; — pentru că: publicarea concursulu in „*Tel. Rom.*“ nu a fost cu scriea nōstra; pentru că alegerea lui nu au fostu dupa lege; pentru că in contra acesteia procedurē s'a protestatu către scaunulu protopopescu alu tractulu *Iliei*; pentru că — in contru lui s'a protestatu la sinodulu din 1873, către Escelesiile Lorū, parinti metropoliti in anulu 1874 si 1875, si protestāmu dechiarandu că pana nu se va publicā concursu nou, dupa lege, si nu se va alege preotu dupa formele legii, dreptu de a octroā nu vom recunōsco!

In fine pentru linisirea nōstra ceremu, se se tramita din altu tractu preotu, ori protopopu invesigatoriu, asupra intregii procedurē de pana aci in caus'a alegerii de capelanu pentru parochia nōstra, pentru ca se se convinga ven. Consistoriu, ca este in nedreptu si retacire. —

Pentru comunelo bisericesci *Almăsiolu* si *Micānesci*,

Comitetulu parochialu.

Sabiu, 1. martiu 1875.

Cu bucuria vinu astadi, dle Redactore a vi relatā despre unu inceputu de vietia sociale la Romanii d'aici din Sabiu, cum de multu trebuiā se se faca elu. Se se adune Romanimea de aici la o „*conventiune sociala*“, multora, nu li-ar veni lucru *curiosu*; dar nōa, ce ne-am dedatu a fi totu unulu căte unulu, asiā in cătu de mai multi ani, abiā la căte unu balu ne mai puteamu intelni mai multi la olalta, — firesce că ni pare unu ce nou, ba chiar *strainu*, totusi prē placutu. Ce e dreptu, numerosa inteligentia atātu cu, cătu si fora familie, pre cătu se afla aci, facia cu alte orasie, ar fi putu si ar putē se faca multu nunumai in respectulu culturalu, prin sustinerea unei casine — de essemplu, ci si in respectulu scopuriloru filantropice, prin infiintierea de reuniuni etc.

Dara casina nu avemu, vre o reuniune nu esiste; de aceea salutāmu cu dupla bucuria iniciativ'a unorū prē stimati dd. pentru infiintierea unui *coru musicalu* in locu.

Meritulu principalu la asta intreprindere lu-are fora indoiēla prē on. d. Dr. *A. Brode*, directorele baneci „*Transilvania*.“ Sunt că-eva septemani, decandu dsa adunā in juru si mai multi tenori, compuse unu coru, cu caro apoi invetiā mai multe piese musicali.

Prim'a debutare a acesteia intreprinderi laudabili avu locu sambata in 27 fauru. Spaciōs'a sala de la „*Corōna*“ erā plina de publiculu celu mai alesu.

Pe candu trebue se laudāmu zelulu si diligintia membriloru de la corulu vocalu, totu atunci cu multu mai multu, cautā se ne sprimemu recunscint'a si multumint'a nōstra facia cu gratiōsele dōmne si gentilele domnișōre, cari inca avura bunetate a ne delectā in sēr'a acēsta, pre cum se va vedē din program'a urmatoriā, carea fi esecutata cu ea mai mare precisiune si acuratetia, între aplauselo publiculu intregu. Eca program'a:

Concurs:

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scola confesionala gr. or. romana din comun'a Cebz, in comitatul Torontal, protopopiatul Ciacovei, se deschide concursu cu terminu de siesse septemani de la prim'a publicare.

Emolumentele sunt: 340 fl. v. a. salariu anualu, 4 1/2 jugere de pamentu aratoriu, 4 orgie de lemne, 6 orgie de paie pentru incaldirea scolei si cortelu liberu, cu gradina de legumi.

Concurentii au a-si tramite recursele, instruate in sensulu statutulu organicu bis. — adresate comitetulu parochialu, catra dlu administratoru protopop. *Alesandru Popovicu*, in *Fizss*, post'a ultima *Königsgraden*.

Cebza, in 15 fauru 1875.
In contielegere cu dlu adm. protopop. 1-3
Comitetulu parochialu.

Pentru ocuparea unei statii vacanti, de profesore la giunasiulu romanu gr. or. din *Bradu*, si a unei statii vacanti invetiatorescu la scola normala g. or. totu de acel — prin acest'a se escrie concursu pana in 8 martiu st. vechia.

Salariulu anualu pentru postulu profesoralu este: 600 fl. v. a.; er pentru postulu invetiatorescu 450 fl. v. a. si se redica in rate lunari anticipative, incependu din diu'a intrarii in oficiu.

Doritorii de a competi la aceste statii au a dovedi in generalu:

1. Ca sunt romani de religiuona gr. or.
2. Cum-ea au avutu pana acuma o portare morala nepatata; er in specialu:
3. Cum-ea competintele pentru postulu profesoralu a facutu cu succesu bunu cursulu filosoficu si filologicu la vre-o academia din patria seu din strainatate seu celu pucinu au depusu esamenu de maturitate si au terminatu cursulu de 3 ani la vre-unulu din institutitele teologice-pedagogice romane gr. or. din patria; — er competintele pentru postulu invetiatorescu cum-ea absolvatu celu pucinu 4 clasi giunasiali si cursulu teologice pedagogicu la vre unu institutu gr. or. si ca este initiatu in cantari intru atata, ca se pota conduce corulu vocale.

Potentii si-voru adresa petitiunile lor la subsemnatulu comitetu in *Bradu*, comitatulu *Zarandulu*.
Bradu in 8 fauru 1875. 3-3
Comitetulu *Representantie* giunasiati

Pentru vacant'a Statii invetiatorescu din comun'a *Sirbova*, cottulu *Timisiulu*, protopresbiteratu *Jebelulu*, se deschide concursu pana in 10 martiu a. c. st. v.

Emolumentele sunt: 86 fl. v. a. in bani, 16 meti de grau, 16 meti de cucurudiu, 4 stengini de lemne, 6 stengini de paie, 4 jugere de livada, 1/2 jugeru gradina intra-vilana, si 200 □ estravilana, cortelu liberu si 4 fl. pentru charta si negrela.

Doritorii de a ocupa acestu postu, au a-si tramite recursele, instruate cu tote documentele ce se prescriu in stat. org. bis. si adresate catra comitetulu paroch, la dlu protopresv. *Ales. Ioanovicu* in *Jebel*.

Sirbova in fauru 1875
Comitetulu parochiale,

in contielegere cu dlu protopresviteru tractuale. 3-3

Se recomanda onoratalulu publicu caletoriu: Otelulu „la Curtea Mediasulu”, in *SIBIU*,

cu localitati de restauratiune, frumosu nou decoratu, cu 12 odai de pasagieri, acomodate recerintioru de astadi, cu curte larga si grajduru calde. — Spre mai mare comoditate, o carutia comunica in tota diu'a intre otelu si gar'a dramulu de feru.

Se primescu mai de parte abonemente pentru prandiu, in otelu si afora, si in orice timplu peste dia se pota manca dupa tarifa. — Pentru escursiuni mai mari seu mai mico se afla pururia de datu — cai, carutie si sanii.

De catu mai numerosa cercetare roga
Arendatoriulu de acum:
2-3* *Iosefu Gross*.

Mai antaiu cautu corulu: 1. „*Mai Tataru*,” memento Romanulu catra dusmanu de *Alesandru*; apoi urma *Uvertura la „Egmont”* de *Beethoven* pentru piano, esecutata de domn'a si dsior'a *Brote*; de asemenea *Fantazia si variatiuni despre motive, din opera „Somnambula*,” esecutata pre violina de dlu *Babilila* si acompaniatu pe piano de stimata d'ocia a dsale; si acuma — „*Barcarola*,” esecutata de coru cu acompaniamentu pe piano de dsior'a *Brote*; apoi — „*Les deux Anges*,” culesa caracteristica de *Faques Blumenthal* pentru piano, esecutata de dsior'a *Stanislau*; *Uvertura la opera „Zampa”* de *Gerold*, esecutata pe piano de domnele *Moga* si *Babilila*; in fine — „*Corulu soldatiloru*,” din opera „*Margaretta*,” de *Gounod*, cantatu de coru si acompaniatu pe piano de dn'a *Brote*.

Publiculu — potu spune ca a fostu satisfacutu pre deplinu. Ne'nteruptele aplause n'au fostu de catu unu tributu meritatu pentru domnele si tenerii debutanti.

Inca o data gratulamu junei reunii si demnulu ei conducetoriu, dorindu-li si in vii succesu cele mai imbucuratorie.

Dupa terminarea programei urma dansu, care tiau pana pe la 2 ore, candu ne despartiramu ducendu fia-care cu sine suvenirile cele mai placute.

L. Satulu-nou, in fostulu conf. mil. fauru 1875.

(*Zelulu romaniloru pentru cultura scole nationale*.) Pe ser'a de 13/25 fauru n. avui sericirea d'a assiste la una petrecere solida in comun'a vecina *Satulu-nou*. Onorata inteleptia romana de acolo, avendu in vedere unu scopu sublimu, arangia pe atunci unu concertu, esecutatu de corulu vocale din locu, precuratu cu declamatiuni si cu dantiu, — d'acelu curatu fiindu menitu fondulu scole locale romanu.

Se-si imprejurarile suntu atatu de trice, ma — facia de noi romanii am potu dice ca suntu pre mastere, — incatu abia ni mai vine a fi bine dispusi si a cautu petreceri; totusi privindu nobila intentiune a fratiloru nostri din *Satulu-nou*, vocea lor a afatu resunetu in tote partile si asi concertulu a fostu bine cercetatu atatu de ai nostri din locu si din juru, catu si de unu numeru considerabile de inteligentia din alte nemuri. Si precatu de generosi au fostu ospetii, cari nu pregetara a se infacisia cu ofertele lor, fara a lua in considerare timplu celu nefavorabile, pe atatu de binemeritatu s'a aretatu atatu corulu vocale, prin esecutarea armonica a melodiaru a pieselor alese, catu si declamatiuni pre curtiere petrecuta de multe aplause a perserim „*Vanitatea*,” de *Negrutiu* „*Securi trase*,” de *Muresianu*. Potem dice, publiculu participante a fostu pe deplinu satisfacutu, ca-ce dovedi prin petrecerea cea amicala si cordiale pona catra diu!

Credu ca nu voi fi indiscretu facia de dlu conducetoriu alu corulu vocale, dlu invetiatoriu din locu, *St. Albu*, deca — dupa informatiunea primita, vinu a dice: ca meritulu succesulu atatu de laudatu, intr'o insemnata parte este a dnei sale, caici intr'unu timplu forte scurtu sciu a produce progresu in cantari, care face eclatante marturia despre dexteritatea instra a intrui. Nu me indoiescu, ca dlu invet. *Albu*, carele nu de multu se afla in midloculu nostru, va da si mai alte dovedi despre acest'a insusire frumosa a sa, anume in scola dsale.

Poporulu nostru are trebuintia de indemnulu potericu, si — numai asi elu va fi in stare se deca atatu scolei catu si invetiatoriulu spriginulu si valoarea cuvenita.

Unu vecinu ca martore.

L. Muresiu in martiu n. 1875.

(*Audi lume si judeca! Audi consistoria respective si ve tragei sem'a cu detorint'a!*) Organulu guvernamentale, numitu „*Foia invetiatoriloru popularulu*,” in numerulu 4 de estu timplu, intre corespundintiele din provincia aduce o scire dintre cele mai ominose pentru noi romanii, cari ne interesamu de caus'a scoleare, de cultur'a poporulu nostru. Acea foia reporta, ca a primitu din *Ardealu*, comitatulu *Hunedioarei*, dela invetiatoriulu magiaru *Réthy János*, o corespundintia, carea cuprinde ca in comun'a *Berekszo*, unde se afla numitulu docente la scola de statu — la inceputu a avutu a se lupta nu cu pucine pedee, si dejá multi credeau, ca aceea scola nu s'a infiintiatu la locu bunu si acomodat, ca — n'o se se alga nemica de acesta scola magiarisatoriu, in contra carei si romanii, cari facu maioritatea comunei, la inceputu agitau barbatose; dar ca — s'a schimbatu starea lucrulu!

La inceputu abia se inserisese vre o 2-3 baieti magiari; dar — n'a tiau multu asi, caici curendu dupa aceea si insisi romanii si-au adusu si inserisero baietii la aceea scola factoria de minuni! Adi, dice numit'a foia, aceea scola magiara de statu e cea mai cercetata din totu prejuru. Ea dispune de doi invetiatori ordinari, er numerulu scolariloru e de 89, dintre cari 14 magiari si 75 Romani.

Deca acest'a ar fi precum se scrie, apoi — grea raspundere cade pe umerii acolora, cari conduc destinele scoleloru romane in acele parti.

Tragemu atentiunea respectiviloru dd. Protopresbiteri, cari credem ca voru fi si inspectori scoleloru nationali confesionali si am dori deslucire — in publicitate: ca ore in numit'a comuna — este scola romana? si deca nu, ce a fost caus'a nepasarii, prin care lucrulu ajunsu — pana la scola magiara pe specele statutulu intr'o comuna, precum aretatu nrulu copiiloru de scola, *apropo intraga romana?* De asemenea se cuvine se scimu ca dintre acei doi docenti ordinari dela aceea scola de statu este vre-unulu romanu, seu scie vre-unulu bine romanescu, si ca propunerea la aceea — face-se in precumpenintia, adeca scolariloru romani in limb'a loru cea romana?

Acestea trebuie se le scimu pozitivmente, pentru ca se ni tragemu socota cu batjocuritorii legii si dreptatii, dar si cu — ordinariatele nostre negliginti. —

Unu barbatu de scola.

Aradu, 18 februaru 1875.

(*Declaratiune, desmintire si provocare*.) In nr. 9 alu pretiutei foi „*Albina*,” cutare dlu „*Probu*,” punendu in vederea publiculu romanu insultele si amenintiarile ridicule, ce ni le fece diariulu magiaru „*Alfold*,” pentru ca la balulu nostru nu s'a jocat „*esardas*,” acelasi d. „*Probu*,” afirma cu multa emfasa, ca „*autorile corespundintiei din „Alfold” este unu osanditu de romanasiu dintre arangiatorii balulu.*”

Nu scimu pre ce date si-a intemeiatu dlu „*Probu*” asertiunea acest'a atatu de ambigua, in carea cu o extrema usurintia ataca demnitatea si caracterulu nostru; caici noi, cari amu formatu comitetulu arangiatoru alu balulu, despre urdirea acelei corespundintie din „*Alfold*,” nu avem nici cea mica cunoscentia, si — asertiunea dlu „*Probu*” trebuie se o dechiaramu de fora temeiu. Deca acest'a dechiaratiune nu aru satisface pre dlu „*Probu*,” lu-provocamu, ca pre osanditulu de romanasiu dintre noi, fora picu de reserva se ni-lu anumesea pre calea acestui pretiutu diariu. Acest'a o facem simplu, intru sustinerea reputatiunei si a demnitatii nostre in faci'a publiculu romanu. —

Vinc. Mangra, mp. *Georg. Pucariu*, mp. *Botto*, mp. *Ios. Serbu*, mp. *Ioane Vancea* de *Teiusu*, mp. —

Comun'a *Moceresiu*, in *Comitatulu Severinu*, aduce la cunoscentia publica, precum ca:

In dumineca lasatulu de carne an. e. in sant'a beserica, cu ocaziunea servitiulu devinu, s'a celebratu parastasu, pentru repostatulu in *Domnulu, Marcu Rotariu*, e. r. colonele, totodata fostu comandante preste *Babile-Herculane* langa *Mehadia* si decoratu cu mai multe nalte decoratiuni. *)

Pre demnulu barbatu, de curendu defunctu, carele pre timplu servitiulu seu militariu, pentru meritele si credintia sa aratate in fapta, si-a cascigatu reconoscentia inaltelor locuri, precum si iubirea si increderea poporulu din desfiintiatulu regimentu confinariu romano-banaticu nr. 13; er apoi ca majoru si comandaute de *Cordonu la Orsiova-vechia*, cu ocaziunea visitarii comunelor, multu a lucratu intru interesulu religionarulu, besericescu si scolarulu pe s'ana comunelor — si de aceea mortea sa n'a potutu fi trecuta cu vederea de poporu, de unde in diu'a sus insemnata, participendu la sant'a biserica poporu forte numerosu, — reverendulu nostru d. parochu *Nicolau Gontia*, rosti intru memori'a aceluia o cuvintare adenu patrundietoria, amintindu-i si binecuvintandu-i faptele bune; carui'a deci toti din tota anima i poftim: *Se-i fie tieriu'a usiora si memori'a binecuvintata!*
Iosifu Negru, mp. *Ioanu Gontia*, mp. jude comunala. not. comun.

Varietati.

(*Intrare in residintia*.) Despre intrarea tenerulu parinte *Eppu Victore Mihaly* in *Lugosiu*, alta ieri in 4 martiu n. si pompos'a si cordial'a sa primire de catra toti romanii, fora diferentia de confesiune, cu primariulu orasiulu, dlu *Iulianu Ianculescu* in frunte, primiramu astadi o deseriore detaiata, carea neincapendu in acestu nru, cauta se i amenamu publicarea, amenintindu numai atat'a dintreus'a, ca — dintre straini, anume dintre amicii predecesorelu parinte *Oteanu*, dintre ovrei, nemti si renegati, chiar nici unulu nu s'a

*) Cu multa dorere am aflatu din foile straine despre repozarea acestui ilustru barbatu, un'a dintre cele mai cunoscutu si stimate persoane in acele parti ale *Banatululu*, unu pre stimatu amicu alu nostru, — fora ca se se vre afl' cine-va, se ni reporte despre loculu, timplu si imprejurarile repozarii, pentru de a publica aceste intr'unu necrologu. — *Red.*

aflatu indemnatu a esi spre intempanare, si asi diu'a si pomp'a si bucuria a fost numai a Romaniloru. Caracterulu solidu si numele bunu alu *Mihalesciloru*, nu are nici unu farmecu atragetoriu pentru coticari si aventurari. Domne ajuta! —

(Intru etern'a a mintire si pentru veciniculu repausu a fericitulu *Emanuilu Gozdu*) sa tiau in *Oradea-mare*, la 21 faurariu n. a. c. unu parastasu. A pontificatu la acesta ceremonie rvdissimulu dnu protopopu locale, *S. Biea*, assistandu-i rvdissimulu dnu protopopu alu *Crisiulu*, *I. F. Assie* si protulu locale *G. Horvatu*. Servitiulu cantoralu fu esecutatu de corulu tenerimii din fundatiunea „*Jigaiana*,” sub conducerea juristulu din cursulu alu *Il. V. Popovicu*.

Au participatu la acesta serbare multime de crestini si multi din rudeniele fericitulu serbatoritu, petrunsi cu totii — dupa cum se aret'a de pe faciele lor — de o adeverata reconoscentia si pietate. Etern'a a mintirea lui! —

(*Catalogu generalu de carti romanesce, ce se afla la Julius Spreer*, (proprietariulu *Librariei S. Filtsch*) in *Sibiu*, pe anul 1875.) Acestu *catalogu*, ce tocmai ni se tramise, este bine completatu si merita ca iubitorii de carti romane se si-lu procure. Elu se tramite gratis fie-caruia, carele comanda carti celu pucinu in pretiu de 5 fl. er de sine elu se pota procura cu 15 cr. v. a. Comandele de carti au a se face numai la adres'a: *Julius Spreer in Sibiu*. Eta publicamu aci si ordinea *Catalogulu*, pentru ca On. publicu se conosca diferitele ramuri, de cari sunt cartile cuprinse in *Catalogu*:

I. *Carti romane de scole*. — *Abece-dare*. — *Aritmetica* si *Geometria*. — *Carti de lectura*. — *Catechisu* si *Istoria biblica*. — *Caligrafia*. — *Fisica* si *Chimia*. — *Geografia* si *Cosmografia*. — *Gramatic'a limbii romane*. — *Istoria generale* si a patriei. — *Istoria naturala*.

II. *Carti spre a invetiá limb'a franceza, latina, germana, elena, ungara si italiana*. — *Dictionaria*. — *Mape* si *Globuri*.

III. *Pedagogia*. — *Filologia*. — *Filosofia*. — *Instructiuni religiose morali*. — *Lectura morala*. — *Igienă*. — *Agronomia*. — *Legelatiune*. — *Scrieri istorice*. — *Poesie*. — *Romane, novele, volaje*. — *Opere teatrale*. — *Diverse*. — *Musica*. — *Tablouri*. —

Depnatulu dietale din *Cetatea de petra*,
ALESSANDRU BUDA

nu mai e intre cei vii! Elu — dupa unu morbu de mai multe luni, la 1. martiu reposa intr'unu spitalu alu capitalu *Ungariei*, er *Romanii* intielesera acest'a abia de prin foile straine! Multi se si indoiau, pana-ce ieri, presidiulu casei deputatiloru, oficiosu aduse trist'a scire la cunoscentia adunarii.

Reposatulu, carele la 1848 ca deputatu forte teneru si-a inceputu cariera sa politica, de atunci si pan' la morie-si a avutu o parte dintre cele mai variabili si — de comunu forte vitrega. Dupa aniu'a sa si talentulu seu naturalu, noi credem ca ar fi meritatu un'a multu mai buna. Am avutu ocaziune de cate va ori in vieta, de a privi afundu in creturile animei sale, si — marturisim, ca am descoperitu acolo talente unu mare tesauru de nationalitate. Biotulu insa, si elu ca si multi altii ai nostri, au consideratu romanimea de multu mai slaba, decatu se ce pota insufletu si esalta la mari sacrificia pentru causele sale vitali.

Noa reposatulu in rapetite esuri, candu ne credea in periclu chiar cu vieta, si-a oferitu braclulu si vieta intru apere. Deci — si pana ce va gasi cine se-i descrie mai pe largu luptele si pataniile, noi din parte ni uramu: „*Se-i fie tieriu'a usiora!*”
Er — alegetorii sei diu *Chioru*, ferescu se, d'a-i desonoru memori'a, prin alegerea vre-unui contrariu alu Romaniloru — de deputatu la *Dieta* in loculu seu!

Insciintiare.

Dupa-ce la opurele publicate mai de aproape: „*Cuventari funebrale: unu tomu*, si „*Cuventari besericesci, accomodate pentru orice timplu, tomulu I. editiunea a II. corectata si amplificata*,” — s'au insinuat prenumeranti de ajunsu, spre a se potu tipari, — vinu cu onore a incunoscentia pre domni prenumeranti, ca tiparirea acestor'a s'a inceputu iacu cu 1. februaru a. c.

La espressa dorintia a prenumerantiloru, se tiparescu mai antaiu cuventarile funebrale, si se voru espeda in aprile tutaroru. Dupa acestea va urma ne intreruptu editiunea a II-a, tom I. *)
Gherla, 2 martiu 1875.
Ioane P. Papiu,
preotu la instit. corect.

*) Celelalte prestatime foi romane sunt rogate se binevoiesca a reproduce insciintiarea acest'a in colonele lor.